

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นวัยที่อยู่ในสถานการณ์แสวงหา จึงอยากรู้อยากลอง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานมาให้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อทำให้เกิดความอยู่ดีมีสุขของประชาชน งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาปัจจัยด้านเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการเปรียบเทียบจิตลักษณะและพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นสำคัญด้วย

กรอบแนวคิดในการวิจัยนี้มีพื้นฐานมาจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม และทฤษฎีและหลักการที่สำคัญทางจิตวิทยาทั้งในประเทศ เช่น ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ และต่างประเทศ เช่น หลักการสนับสนุนทางสังคม และทัศนคติ เป็นต้น โดยทำการศึกษานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 482 คน ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด รวม 4 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นนักเรียนจากโรงเรียนที่เน้นประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2 โรงเรียน และ นักเรียนจากโรงเรียนที่ไม่เน้นประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2 โรงเรียน เป็นนักเรียนชาย 232 คน (ร้อยละ 48.8) และ นักเรียนหญิง 243 คน (ร้อยละ 51.2) อายุเฉลี่ย 13.83 ปี เกรดเฉลี่ย 2.97

ตัวแปรในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 1) กลุ่มพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 3 ตัวแปร คือ พฤติกรรมการออมเงิน พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และพฤติกรรมการสนับสนุนให้ผู้อื่นทำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 2) กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ ทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้คุณค่าความดีของบุคคล และความขอบเสียดน้อย 3) กลุ่มจิตลักษณะเดิม 6 ตัวแปร ได้แก่ สุขภาพจิต ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การนับถือศาสนา ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และการมีสติสัมปชัญญะ 4) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์ 4 ตัวแปร ได้แก่ ประเภทโรงเรียน การอบรมเลี้ยงดู

แบบรักสนับสนุนและการใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจากบิดามารดา และการรับรู้ทัศนคติจากคนรอบข้าง 5) ผลของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงคือ ความสุขในชีวิต และ 6) กลุ่มตัวแปรชีวสังคมภูมิหลังของนักเรียน

แบบวัดในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า แบบวัดถูกสร้างและหาคุณภาพ โดยการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน แล้วทำการคำนวณค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับคะแนนรวมที่ไม่รวมข้อนั้น เพื่อคัดเลือกข้อที่มีมาตรฐานสูงผ่านเกณฑ์ แล้วจึงนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดแต่ละชุด ซึ่งมีค่าระหว่าง .60 ถึง .85 สมมติฐานในงานวิจัยนี้มี 5 ข้อ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล 4 ประเภท ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three way ANOVA) 2) การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) 3) การวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant analysis) และ 4) การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงเส้น (Path analysis) โดยสถิติเหล่านี้ได้ถูกวิเคราะห์ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 14 กลุ่ม

ผลการวิจัยที่สำคัญ 7 มี ประการดังนี้ ประการแรก นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความชอบเลี้ยงน้อยกว่า มีพฤติกรรมการออมเงินมากกว่า และมีพฤติกรรมสนับสนุนให้ผู้อื่นทำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่า นักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวม และ 5 กลุ่มย่อย

ประการที่สอง นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการรับรู้คุณความดีของบุคคลมาก และมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่ทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่า มีความชอบเลี้ยงน้อยกว่า มีพฤติกรรมการออมเงินมากกว่า และมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมมากกว่า นักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการรับรู้คุณความดีของบุคคลน้อย และมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ผลเช่นนี้พบในกลุ่มย่อยบางกลุ่ม

ประการที่สาม จิตลักษณะเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ รวม 12 ตัวแปร สามารถทำนาย 1) พฤติกรรมการออม ในกลุ่มรวม ได้ 33.4% และทำนายได้สูงสุดในกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้ 42.6% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ การเห็นแบบอย่างการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจากบิดามารดา 2) พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ในกลุ่มรวม ทำนายได้ 43.6% และทำนายได้สูงสุดในกลุ่มนักเรียนที่มีสมาชิกในครอบครัวมาก โดยทำนายได้ 55.1% และมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ สุขภาพจิต และ 3) พฤติกรรม

สนับสนุนให้ผู้อื่นปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มรวม ทำนายได้ 33.9% และทำนายได้สูงสุดในกลุ่มนักเรียนที่มีบิดามีการศึกษามาก โดยทำนายได้ 48.5% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นแบบอย่างการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจากบิดามารดา การนับถือศาสนา และ การมีสติสัมปชัญญะ

ประการที่สี่ จิตลักษณะเดิม สถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ และ พฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง รวม 15 ตัวแปร สามารถทำนายความสุขในชีวิต ในกลุ่มรวมได้ 39.6% และทำนายได้สูงสุดในกลุ่มนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยมาก โดยทำนายได้ 49.6% โดยมีตัวทำนายที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ สุขภาพจิต การนับถือศาสนา การรับรู้คุณค่าความดีของบุคคล การมีสติสัมปชัญญะ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และ ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ประการที่ห้า ผลจากการวิเคราะห์จำแนกประเภท ในกลุ่มรวมปรากฏว่า ตัวแปรจำแนกประเภทเหล่านี้สามารถจำแนกนักเรียนพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในปริมาณที่แตกต่างกันได้ถูกต้อง 88.4% โดยมีตัวแปรจำแนกที่สำคัญ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การเห็นแบบอย่างเศรษฐกิจพอเพียงจากบิดามารดา และ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งค่าคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .72, .37, และ .25 ตามลำดับ สำหรับในกลุ่มย่อย อีก 6 กลุ่ม สามารถจำแนกนักเรียนพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในปริมาณที่แตกต่างกันได้ถูกต้องระหว่าง 88.3% ถึง 91.3%

ประการที่หก ผลการจากวิเคราะห์อิทธิพลเชิงเส้น ปรากฏว่า ความสุขในชีวิต ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรเชิงเหตุ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) สุขภาพจิต (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .27) 2) การรับรู้คุณค่าความดีของบุคคล (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .19) 3) การนับถือศาสนา (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .17) 4) สติสัมปชัญญะ (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .17) 5) ความชอบเสี่ยง (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ -.15) 6) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .14) และ 7) ปทัสถานทางสังคมจากคนรอบข้าง (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .10) โดยตัวแปรเชิงเหตุในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสุขในชีวิตได้ 39%

ประการที่เจ็ด นักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงเร่งด่วนที่ควรพัฒนา โดยนักเรียนกลุ่มนี้เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 ประการนี้ น้อย คือ นักเรียนที่ได้เงินมาโรงเรียนมาก ต่อเดือน และนักเรียนที่ไม่อยู่ในโรงเรียนที่เน้นประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตร รองลงมา คือ นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ

สำหรับข้อเสนอแนะในการพัฒนา ได้แก่ 1) งานวิจัยนี้พบผลดีของโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตร ทั้งที่จิตลักษณะเดิม จิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จึงขอสนับสนุนให้โรงเรียนต่างๆ ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในหลักสูตร และ 2) สำหรับกลุ่มเร่งด่วนที่ควรพัฒนา ควรได้รับการพัฒนาจิตลักษณะ 4 ด้านที่สำคัญ คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ทักษะที่ดีต่อพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสติสัมปชัญญะ สำหรับการพัฒนาด้านอื่นควบคู่ไปด้วยนั้น ควรพัฒนาเกี่ยวกับการนับถือศาสนา ตลอดจนการพัฒนาให้บิดามารดาเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอีกด้วย

ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ได้แก่ ประการแรก ผลการวิจัยเรื่องนี้เป็นตัวบ่งชี้ปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง งานวิจัยต่อไป คือ การสร้างชุดฝึกอบรมทางจิตลักษณะ และ สถานการณ์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจในนักเรียน แล้วทำการวิจัยเชิงทดลองประเมินผลชุดฝึกอบรมเหล่านี้ และ ประการที่สอง ตัวทำนายพฤติกรรมการออมในงานวิจัยนี้ ยังปรากฏว่าสามารถทำนายได้น้อยในกลุ่มนักเรียนที่ได้เงินมาโรงเรียนมากต่อเดือน และนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงควรใช้ตัวแปรใหม่ที่อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมนี้ เช่น ความเชื่ออำนาจในตนในการกระทำพฤติกรรม การเห็นแบบอย่างจากเพื่อนและสื่อ เป็นต้น

Younger secondary schoolers are at the age of exploration. The principle of sufficiency economy bestowed by His Majesty The King of Thailand is an invaluable lifestyle for his people. The present study aims at comparing various psychological as well as situational factors, and sufficient behaviors of students in schools with and without the project. In addition, important antecedents and consequential correlates of this targeted behavior are also investigated.

This study was based on Interactionism model and other important theories in psychological field, both from Thailand, such as, Thai psychological theory of work and moral behaviors, and from abroad, such as, principles of social support, theory of attitudes. Samples in this study are 482 students in 8th grade from 4 schools in Bangkok and outer province. These schools were categorized into with and without the sufficiency economy project, each category for 2 schools. Samples consisted of 232 male students (48.8%) and 243 female students (51.2%) with the average age of 13.83 years, and the average GPA of 2.97.

The groups of variables in this correlational comparative study comprised of 1) sufficient behavior, consisting of 3 variables: saving behavior, appropriate usage of technology, and others encouragement to follow the principles of sufficiency economy. 2) psychological states, consisting of 3 variables: favorable attitudes towards sufficient behaviors, perceiving others as benevolent, and risk preference. 3) psychological traits, consisting of 6 variables: mental health, future orientation and self control, need for achievement, religiousness, knowledge on principles of sufficiency economy, and consciousness. 4) situational factors, consisting of 4 variables: type of school, loved and reasoned child rearing practices, good role model on sufficient behavior from

parents, and perceived social norm on sufficient behavior. 5) happiness in life as the consequence of sufficient behavior. and 6) biosocial background of students.

Measures in this study were mostly in the form of summated rating scales. Items were tried out to 120 students, and selected carefully by statistical criteria, i.e., item discrimination, and item total correlation. Reliability for each measure was computed, ranged between .60 to .85. There were 5 hypotheses which were tested by many statistical approaches, they are, 1) Three way Analysis of Variance 2) Multiple Regression Analysis 3) Discriminant analysis, and 4) Path analysis. Data were analyzed both in total sample and other 14 subgroups.

There were 7 important findings in this study. First, students in schools with sufficiency economy project reporting less risk preference, more saving behavior, and more encouraging others to follow the principles of sufficiency economy than the ones in schools without sufficiency economy project. These results were found in total sample, and many subgroups.

Secondly, students in schools with sufficiency economy project, at the same time, perceiving others as more benevolent, and more future orientation and self control, were the ones reporting more favorable attitudes towards sufficient behaviors, less risk preference, more saving behavior, and more appropriate usage of technology than their opposites. These results were found in some subgroups.

Thirdly, psychological traits, situational factors, and psychological states all together with 12 variables could predict 1) saving behavior in total sample with 33.4%, and with the highest predictive percentage of 42.6% in students in schools without sufficiency economy project. The important predictors were future orientation and self control, and good role model on sufficient behavior from parents. 2) appropriate usage of technology in total sample with 43.6%, and with the highest predictive percentage of 55.1% in students in large family. The important predictors were favorable attitudes towards sufficient behaviors, future orientation and self control, and mental health. 3) others encouragement to follow the principles of sufficiency economy in total sample with 33.9%, and with the highest predictive percentage of 48.5% in students with high educated fathers. The important predictors were future orientation and self control, need for achievement, good role model on sufficient behavior from parents, religiousness, and consciousness.

Fourthly, psychological traits, situational factors, psychological states, and sufficient behaviors all together with 15 variables could predict happiness in life in total sample 39.6% , and with the highest predictive percentage of 49.6% in high GPA students. The important predictors were mental health, religiousness, perceiving others as benevolent, consciousness, future orientation and self control, favorable attitudes towards sufficient behaviors, and knowledge on principles of sufficiency economy.

Fifthly, result from discriminant analysis in total samples indicated 88.4% of predictive accuracy of predictors that could discriminate students with different amount of sufficient behaviors. The important discriminators were future orientation and self control, good role model on sufficient behavior from parents, and need for achievement with standardized canonical discriminant function coefficient of .72, .37, and .25, respectively. As for other 6 subgroups, the accuracy of discriminant power was between 88.3% to 91.3%.

Sixthly, result from path analysis indicated that there were 7 variables directly affected happiness in life. They were 1) mental health (path coefficient = .27), perceiving others as benevolent (path coefficient = .19), religiousness (path coefficient = .17), consciousness (path coefficient = .17), risk preference (path coefficient = .15), future orientation and self control (path coefficient = .14), and perceived social norm on sufficient behavior (path coefficient = .10). All direct and indirect casual variables altogether accounted for 39.0% of the variance of happiness in life.

Seventh, the findings pinpointed at risk groups of students displaying less amount of the three sufficient behaviors needed urgent attention, they were, high SES students, and students in schools without sufficiency economy project, followed by low GPA students.

For implications, 1) based on the findings of effectiveness of schools with sufficiency economy project, all schools are encouraged to apply principles of sufficiency economy into their curriculum and school activities/projects. 2) for the at risk groups mentioned above, four psychological characteristics should be heightened, i.e., future orientation and self control, favorable attitudes towards sufficient behaviors, need for achievement, and consciousness. Furthermore, religiousness should also promoted to improve the behaviors of these groups. Good role model on sufficient behavior should be practiced especially from parents in order to strengthen these students' sufficient behaviors.

For future study, first based on the findings in this study, next study should be conducted to investigate the effectiveness of psychological and situational training modules that could improve sufficient behaviors of students. Secondly, due to less amount of predictive percentage on saving behavior, especially in the at risk groups, i.e., high SES students, and students in schools without sufficiency economy project, other causal variables of this behavior that should be consider for the next study are, e.g., belief in internal locus of control of reinforcement, and good role models from peers or media.